

26.06x16.3	1/6	עמוד 2	מקור ראשון - דיוקן	10/2025	95579085-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

ואין שלום :

32

מורשת וקרב

אלפרד נובל לא רצה ששמו ייקשר רק
במלחמות ובמזוות. דווקא באשמת פרס
נובל לשלום ייתכן שתקוותו אבדה

← ישי פלג

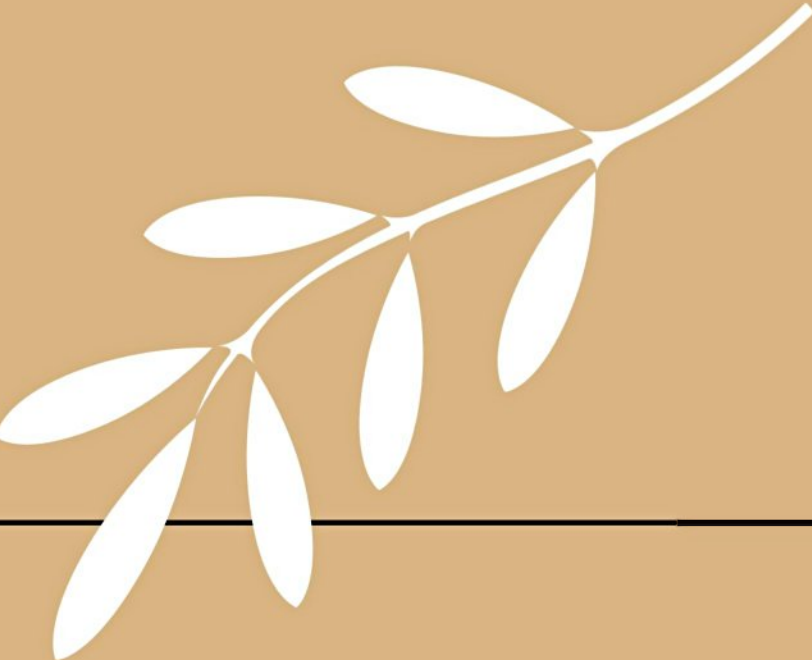
הסודות והשקרים
של פרס נובל לשלום
← ישי פלג, 32

53.57x33.62	2/6	עמוד 20	מקור ראשון - דיוקן	10/2025	95579082-5
בנימין זאב הדצל - בהקשר לציונו - 80790					

ואין שלום :

ואין שלום

האובססיה של דונלד טראמפ לפרס נובל
לשלום שלחה אותנו לברר מדוע תחושות
מעורבות של השראה ורתיעה מתעוררות בכל
שנה ביום ההכרזה על הזוכים

← ישי פלג

95579083-6	10/2025	מקור ראשון - דיוקן	עמוד 21	4/6	19.48x31.69
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790					

ואין שלום :

מורשת העולם הפיאודלי, חלוצת העולם החדש. ברטה פון־זוטנר

נובליסטית הרצלסטית

כמו המאה ה־19 עצמה, ברטה פון־זוטנר הפכה את השלום למטרתה רק במחצית השנייה של חייה – ונכשלה לחלוטין

את הקרדיט על הוספת הפעילות למען השלום כתחום הראוי לפרס יש לתת לאישה בעלת חיים זרים ומוזרים, מהסוג שרק אירופה של המאה ה־19 הייתה יכולה לייצר: חצי אצילה וחצי פשוטת עם, אשת עקרונות וגם אהבהבים, פעילה בינלאומית חסרת גבולות שלא חסכה מאמצים למען השלום, אבל רגע לאחר מותה התברר שכשלה לחלוטין. ברטה פון־זוטנר, סופרת ופעילת שלום צ'כית־אוסטרית, הייתה מוכירתו של אלפרד נובל ומנהלת משק הבית שלו במשך תקופה קצרה ב־1876. השניים התיידדו עמוקות, והיא התכתבה איתו והשפיעה עליו רבות. בעשרים השנים שחלפו מהיכרותם ועד מותו היא פיתחה מעורבות עזה בתנועת השלום באירופה, ותפיסותיה שהובעו בשיחותיה והתכתבויותיה עם נובל כנראה דחפו אותו

לצרף את תחום השלום לרשימת פרסיו. היא נולדה ב־1843. אביה, איש צבא וכן אצולה, מת בטרם הולדתה כשהוא בן 75. אמה הייתה צעירה ממנו בהרבה, פשוטת עם, ורק בת 28. אחיה הגדול של ברטה נשלח לפנימייה צבאית כשהיה בן שש, וקשריהם נותקו. אמה ודודתה, שגידלו אותה יחד, ניסו כל העת לשפר את מעמדן באמצעות נסיעות לעיירות נופש אירופיות, כדי להמר בהן על הכסף שהצליחו לחסוך. בכל פעם הן הפסידו והתרוששו יותר ויותר. ברטה, בינתיים, הוצעה למחזורים אפשריים. ב־1856, כשהייתה בת 13 בלבד, קיבלה הצעת נישואין ראשונה מאציל מדוכסות נאסאו (גרמניה עוד לא אוחדה אז לקיסרות אחת). היא סירבה בגלל גילה הצעיר. שלוש שנים אחר כך קיבלה הצעה נוספת מאציל מבוגר אחר, ושוב סירבה. ב־1872

התארסה לנסיך גרמני נוסף, פושט רגל, אך בטרם התממשו הנישואין הנסיך האומלל מת בספינה בשעה שנמלט לאמריקה מפני הנושים.

ב־1873 מצאה עבודה בתור אימנת אצל משפחת אצולה וינאית, והתאהבה בבן המשפחה, ארתור פון־סאטנר, שהיה צעיר ממנה בשבע שנים. השניים התארסו בחשאי, אבל לא נישאו: הם קיוו לשכך קודם את התנגדות הוריו של ארתור. ב־1876, בהמלצת מעסיקיה בווינה, היא עברה לעבוד במשק הבית של אלפרד נובל בפריז. ייתכן שאלפרד התאהב בה, אך היא נותרה נאמנה לארתור, ולאחר כמה שבועות הגעגועים השיבו אותה לווינה. השניים החליטו לא להמתיין: הם נישאו בלי הסכמת הוריו של ארתור, והוא מיד נושל מהירושה ומתוארי האצולה.

מאוכזבים, נמלטו השניים לגאורגיה הרוקיה – חלק מאירופה, אבל בשולי השוליים שלה, על שפת הים השחור. ברטה התמקדה בכתיבה, וכששבה עם בעלה לאוסטריה ב־1885 (הוריו התרצו וקיבלו אותו בחזרה לחיק המשפחה) היא כבר מצאה כיוון לכתיבתה: תנועת השלום. היא כתבה את הדומן הפציפיסטי "הניחו את הנשק!", הוציאה עיתון באותו השם, השתתפה בכינוסי שלום ובוועידות לניסוח אמנות בינלאומיות בהאג, ועוד ועוד. בין השאר כתבה בעיתון נוייה פרייה פרסה, שגם תיאודור הרצל היה אחד מהכותבים בו. היא חיבבה את הרצל, סייעה במאמציו הציוניים וכינתה אותו "מושל ציון". ב־1905 זכתה בעצמה בפרס נובל לשלום החמישי, בתור נשיאת הכבוד של לשכת השלום הבינלאומית בשווייץ. ב־21 ביוני 1914, שבועות ספורים לפני מלחמת העולם הראשונה ששמה לאל את כל מאמציה, מתה מסרטן. באותה השנה, לראשונה מאז שנת 1900, לא הוכרוז זוכים בפרס, בגלל המלחמה.

צילום: איי.אף.פי

7-95579084	10/2025	מקור ראשון - דיוקן	עמוד 21	3/6	34.57×33.7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

ראין שלום :

תדמית קטלנית

איש ששמו קשור במוות מנסה להפוך לאדם שייזכר תמיד כמעודד הקדמה המדעית, התרבות והשלום

לפי אגדה אורבנית אחת, מיליונר עשיר מהעיר האיטלקית סדרמו תרם את רוב הונו למוסד הענקת הפרסים הגדול ביותר שהתקיים אי פעם – משום שקרא בעיתון כותרת מאכזבת על מותו שלו. לפי הסיפור, שצץ לראשונה רק בשנות התשעים, ממציא הדינמיט אלפרד נובל פתח עיתון פריזאי לאחר מותו של אחיו לודוויג באביב 1888, וראה שם ידיעה שדיווחה בטעות שהוא זה שמת. הכותרת קבעה "סחור המוות מת", וזעזעה אותו.

לא ברור אם הייתה כותרת כזאת בעיתון כלשהו, ובגלל ההופעה המאוחרת של הסיפור אפשר לשער בבטחה שמדובר בעיוות ואולי אף בהמצאה מוחלטת. אבל המדרפרים בעיתון לה פיגארו ב־15 באפריל 1888 מצאו שנכתב שם משהו דומה. "ארם שאי אפשר לטעות לחשוב שהוא ממיטיבי האנושות מת אתמול בקאן", נכתב בתחתית העמוד הראשון של העיתון, ומיד לאחר מכן בראש עמ' 2: "הו מר נובל, ממציא הדינמיט. נובל היה שוודי". למחרת פורסמה התנצלות עם תיקון – האדם שמת בקאן היה לודוויג – אבל אם אלפרד נובל נתקל בעיתון של 15 באפריל – אולי הניסוח כן עורר אותו לשנות את התדמית

צילום: גטי אימג'ס

הקטלנית שלו, ולקדם מורשת של קידום המדע, התרבות והשלום דרך פרסי עתק. אלפרד נובל נולד ב־1833 לעמנואל נובל וקרולינה אדריאט, זוג שוודים משטוקהולם. הוא היה הילד השלישי משמונה. אביו היה מהנדס, וכשנת 1842 עבר לסנט־פטרבורג ברוסיה כדי להקים שם מפעל לייצור ציוד צבאי, כולל מוקשים ימיים, לשימוש צבא הצאר. המשפחה הצטרפה אליו, ואלפרד ואחיו זכו לחינוך פרטי ברמה גבוהה. בהמשך חזרו

רוב בני המשפחה לשוודיה, אבל אלפרד יצא ללימודים באירופה ובארה"ב. כדי לפתח את המפעל המשפחתי הוא למד הנדסה כימית וחקר חומרי נפץ חדשים, ובפרט ניטרוגליצרין – תרכובת נפיצה, בלתי יציבה ומסוכנת במיוחד.

חוסר היציבות הפך את הניטרוגליצרין לבלתי שמיש מבחינה צבאית, אבל במפעל של משפחת נובל ראו את הפוטנציאל וערכו ניסויים בחומר כדי לנסות לרתום אותו למאמץ המשפחתי. ב־1864, במהלך אחד המאמצים הללו, פיצוצ קטלני במפעל המשפחתי בשוודיה הרג חמישה אנשים, ובהם אמיל נובל, אחיו הצעיר של אלפרד. באותו העשור, בזמן שפיודרו רוסטיבסקי חיבר את "החטא ועונשו" ולב טולסטוי כתב את "מלחמה ושלום", אלפרד נובל השלים את פיתוח חומר הנפץ שקטל את אחיו, ורשם פטנט על הדינמיט. מהדינמיט ומנספחיו עשה אלפרד את מרבית הונו, אבל היו לו עוד מפעלים רבים אחרים: הוא רשם יותר מ־350 פטנטים, לא רק בתחום חומרי הנפץ אלא גם בתעשיית הנפט ובייצור חומרים כמו משי מלאכותי או גומי מלאכותי, והוא ומשפחתו (ובפרט אחיו הגדולים, רוברט ולודוויג) התעשרו גם מפיתוח שדות נפט בבאקו שבאזרבייג'ן; כ־12 אחוזים מהונו בשעת מותו היה מושקע במניות חברת הנפט המשפחתית בֶּרְנֹבֶּל ("האחים נובל", ברוסית).

אלפרד היה רווק כל ימי חייו ולא היו לו ילדים. ב־1895, שנה לפני מותו, הוא כתב צוואה וציווה להדריש מעט מהונו לאחייניו יילמר, לודוויג, עמנואל, מינה, אינגבורג וטיירה. כל אחד מהם קיבל סכום שווה ערך כיום ל־2 עד 10 מיליון שקלים. יורשים אחרים, ובהם חברות וחברים, עובדים ועובדות, קיבלו ירושות דומות או קצבאות על חשבונו. בצוואה הוקצה גם סכום למנהלי העיזבון, אך כל שאר הכסף – 31 מיליון קרונות שוודיות, סכום שווה ערך לכ־700 מיליון שקלים כיום – הוקצה לקרן מיוחדת, שהריבית שתצבור נועדה להימסר לזוכים לפי הקריטריונים שקבע נובל בחמישה תחומים: פיזיקה, כימיה, פיזיולוגיה או רפואה, ספרות ושלום.

בגיל 63 מת אלפרד נובל בעיירה סך רמו באיטליה. וצוואתו אושרה כמה חודשים לאחר מכן, על אף הפתעתם והתנגדותם של קרוביו, שהיו בטוחים שיקבלו נתח גדול הרבה יותר מהירושה. מאמצי יישום הצוואה נתקלו בכעיות משפטיות ופוליטיות, בין השאר משום שהמהנדס השוודי תרם את הונו לפרס שיוענק למועמדים מכל העולם ולא משוודיה לבדה. אבל מנהלי העיזבון הצליחו במלאכתם, ובתוך חמש שנים השלימו את הקמת הקרן ואת חקיקת התקנון שלה; בשנת 1901 הוענק פרס נובל הראשון. בתחום השלום זכו הצרפתי פרדריק פאסי, מייסד החברה הצרפתית לשלום, והשווייצרי ז'אן אנרי ריגן, מייסד הצלב האדום.

אין סיבה להצביע פרס

פרס נובל לשלום לרוב לא הוענק בשעת מלחמה, ודי ברור למה. אבל לפעמים הוא לא הוענק גם בזמן שלום, אולי כי העולם היה משעמם מדי

שנות מלחמת העולם הראשונה שברו את אירופה, ואין פלא שוועדת פרס נובל לשלום לא בחרה זוכים. גם ב־1915 וב־1916 לא היה מצב רוח לשלום. אבל ב־1917 התגברו הנורווגים על עצמם, ובחרו בוועד הבינלאומי של הצלב האדום על פעולתו למען אסירי המלחמה בכל הצדדים. זה היה פתרון קל (כזכור, אחד משני הזוכים הראשונים בפרס נובל לשלום היה מייסד הצלב האדום). ב־1918 שוב לא נמצא פתרון כזה: הקיסרות הגרמנית התמוטטה, אוסטריה־הונגריה נכנעה, האימפריה העות'מ'אנית התפרקה ומשפחת רומנוב, ובראשה הצאר ניקולאי השני, הוצאה להורג בידי הבולשביקים שהשתלטו על רוסיה.

בצוואת נובל נאמר במפורש שהפרס לשלום יוענק עבור "הקידום הטוב ביותר של אחווה בין עמים, צמצום צבאות קבע וכינוס קונגרסי שלום". הסמכות להכריע בדבר הזוכים נמסרה לוועדה בת חמישה אנשים שנבחרו בידי הפרלמנט הנורווגי (נובל לא סמך בעניין על ממשלת שוודיה). הוועדה החליטה במהלך המלחמה שאין מי שעומד בקריטריונים, ופשוט לא העניקה את הפרס. ב־1919 היא נתנה אותו לנשיא ארה"ב וודרו וילסון, על הקמת חבר הלאומים, שהיה אמור להביא את השלום המיוחל. וא, בשנות העשרים ראשית שנות

השלוישים, שנות השלום המיוחל, היו עוד כמה וכמה שנים שלא נמצא בהן מועמד ראוי. כנראה השלום היה נפוץ מכדי שאנשים יקדמו אותו.

ב־1932, למשל, אחד המועמדים שקיבלו המלצות מרובות היה שארל רישה, שכבר זכה בפרס נובל לרפואה ולפיזיולוגיה ב־1913, משום שגילה את התגובה האלרגית המסוכנת אנפילקסיס. הוא עסק בפאראפסיכולוגיה ובספיריטואליזם, וגם באאוגניקה – התנועה להשבחת הגזע שעמדה גם בבסיס האידאולוגיה הנאצית. רישה היה פציפיסט וחבר המועצה המבצעת של לשכת השלום הבינלאומית. אבל כנראה זה לא הספיק לוועדה: היא החליטה שאין מועמד ראוי ודילגה עליו ועל כל שאר המועמדים באותה השנה, ממש כפי שעשתה ב־1923, 1924, 1928, 1955, 1956, 1966, 1967 ו־1972.

גם בשנות מלחמת העולם השנייה 1939-1943 לא התכנסו הנורווגים לבחור זוכה. בשנתיים האחרונות של המלחמה זכו הוועד הבינלאומי של הצלב האדום (שוב) ומזכיר המדינה האמריקני קורדל הול, בכיר מייסדי האומות המאוחדות. אה, והייתה עוד שנה אחת באותו העשור שבה לא הוענק הפרס: 1948, ולא בגלל הקמת מדינת ישראל באותה השנה אלא כי הזוכה היחיד האפשרי נרצח.

27.43x34.44	5/6	עמוד 22	מקור ראשון - דיוקן	10/2025	95579092-6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

ואין שלום :

תרם את הפרס לילדי חיילים נעדרים. קיסניג'ר עם משה דיין

פרס נובל למלחמה

שני חובילי המלחמה בווייטנאם דנו בסיום הקרבות בחשך שנים בשעה שהמונים מתו בשדות הקטל. ההחלטה לתת להם פרס על זה לא גרמה להם לרוץ לאוסלו

14 שנות מלחמה בווייטנאם קרעו את הרום מזרח אסיה ואת אמריקה עד שנחתמו הסכמי שביתת הנשק בפריז בינואר 1973, בין הנרי קיסניג'ר, היועץ לביטחון לאומי של נשיא ארה"ב, ובין הדיפלומט והאידאולוג הווייטנאמי לה דק טהו. ההסכמים נועדו לסיים את מלחמת וייטנאם ולהוציא את הכוחות האמריקניים מהאזור, אך להבטיח את קיומו של שלטון דמוקרטי ופרימערבי בדרום וייטנאם. ההסכם הבטיח "הפסקת אש" ופתרון פוליטי עתידי, והעניק לוועדת נובל הנורווגית את התקווה שהושג סוף ללחימה הקטלנית.

הוועוע היה מקיף למדי. קיסניג'ר היה מאדריכלי המלחמה בצד האמריקני, והנהיג את מדיניות ההפצצות בקמבודיה (ששימשה את הצפון וייטנאמים כדי לפלוש לדרום). הוא נתפס כאדם מניפולטיבי ואגרסיבי. בזמן ההכרזה על מתן הפרס (16 באוקטובר 1973) הוא כבר מונה למזכיר המדינה, והיה מעורב עמוקות בכישלון האסטרטגי האיום של מלחמת יום הכיפורים. לה דק טהו היה גם הוא מאדריכלי המלחמה, מצד הקומוניסטים.

הוא התייחס להסכם פריז לא כאל פשרה לשם שלום אלא כניצחון דיפלומטי על אמריקה, שלב בדרך לניצחון צבאי. הוא היה האסייתי הראשון שזכה בפרס, אך סירב לקבלו בטענה שאי אפשר להציב את התוקפן (אמריקה) ואת המותקף (צפון וייטנאם) על אותה הבמה.

שניים מחמשת חברי הוועדה התפטרו במחאה על כך שההחלטה מוקדמת מדי וגובעת ממניעים פוליטיים. בעיתונות העולם נמתחה ביקורת על כך שהפרס מוענק לשני שרי מלחמה שאחראים למותם של רבים, בשעה שהלחימה עדיין לא הסתיימה. לה דק טהו רחה את הפרס, כאמור, ולכן גם לא הגיע לקבלו; קיסניג'ר, שהיה עסוק בווייטנאם, ויתר על ההגעה לטקס אך קיבל בברכה את הסכום (שווה ערך לחצי מיליון דולר כיום) והקים בו קרן לילדי חיילים אמריקנים נעדרים.

הסכמי פריז לא החזיקו מעמד זמן רב. הלחימה בין צפון וייטנאם לדרום נמשכה, וב-1975 הצפון פתח במתקפה אדירה על הדרום, כבש אותו, איחד את המדינה תחת שלטון קומוניסטי והשלים את ההישג הדיפלומטי בניצחון צבאי מוחלט. הדיכוי של הקומוניסטים כלל מחנות חינוך מחדש, ויותר ממיליון וייטנאמים נמלטו מהדרום בסירות (חלק מהפליטים נקלטו כאן בישראל). בקמבודיה, שעורערה בשל המלחמה הממושכת ובגלל ההפצצות של האמריקנים, עלה לשלטון הקמר רוו', בראשות הרוזן הרצחני פול פוט, וכרע מהאוכלוסייה הקמבודית מתה ברעב ובקטל המוני באוטופיה החקלאית שלו. וייטנאם פלשה לקמבודיה כדי למוטט את המשטר הזה, ומשלה שם במשך כעשור. גם סין התערבה צבאית בניסיון כושל לעצור את הווייטנאמים. רק בשנות התשעים, לאחר התמוטטות ברית המועצות, שקע האבק באזור והשתרר סדר כלשהו. פרסי נובל לעולם אינם מבוטלים, אבל אם היו נוהגים לבטל אותם – ייתכן מאוד שהווכחים של 1973 היו הראשונים ששמם היה נמחק מהרשימות.

יותר טוב כלום מכמעט

ההזדמנות להעניק את הפרס למהאטמה גנדי הוחמצה. אז הוועדה החליטה שאף אחד לא יקבל

מהודו לפקיסטן, הינדים נמלטו מפקיסטן להודו. רבים מצאו את מותם בדרך, בין השאר במתקפות מכוונות. המהרג'ה של קשמיר, נסיכות בשלטון הינדי אך בעלת רוב מוסלמי, ביקשה להצטרף להודו ולא לפקיסטן, ופקיסטן בתגובה פלשה לשטח ופתחה במלחמה נגד ההודים.

העימותים באזור נמשכים עד היום. אבל בוועדת פרס נובל לשלום לא בהכרח מעוניינים בתוצאות ובהשלכות. כן מעוניינים שם בשאלה אם המועמד חי עדיין. גנדי נרצח ב-30 בינואר 1948 בידי לאומן הינדי, שהתנגד להסכמתו של גנדי לשלם פיצויים לפקיסטן, כפי שהמליצו הבריטים. הוועדה החליטה לא להעניק פרס לאף אחד אחר במקומו, כנראה משום שהיה ברור לכול שהוא האדם היחיד הראוי לפרס ב-1948. אם לא הוא, אז אף אחד.

מהאטמה גנדי הוביל את המאבק לעצמאות הודו במשך עשורים, ודגל בהתנגדות לא אלימה. הוא היה מועמד לזכייה בפרס נובל לשלום שוב ושוב מאז 1937 ואילך, וב-1948 הגישו את שמו שש פעמים; אם היה חי כנראה היה זוכה בפרס, כי שנה לפני כן הוא השיג את מטרתו. הבריטים נסוגו מהודו ב-1947 בתוכנית חלוקה דרמטית, שהעניקה חלק מהשטח למוסלמים (פקיסטן), כולל בנגלדש שהייתה אז מזרח פקיסטן וחלק להינדים (הודו).

כצפוי, זה לא הביא שלום. השחרור הלאומי שסילק את הבריטים הביא גם לפריצתה של אלימות בהיקף עצום. מאות אלפי מוסלמים, סיקים והינדים נרצחו ונהרגו בסדרת מעשי טבח ומהומות. יותר מ-10 מיליון איש ברחו מבתיהם כדי לעבור למקום מבטחים – מוסלמים נמלטו

הביא לעזיבת הבריטים, אבל לא לשלום. מהאטמה גנדי

צילום: Benjamin E. 'Gene' Forte, גטי אימג'ס

צילום: איי.אף.פי

95579093-7	10/2025	מקור ראשון - דיוקן	עמוד 22	6/6	26.95x33.37
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790					

ראיון שלום :

הטפה חלבית
ללא הישגים.
ברק אובמה

צילום: אי.א.ף.פי

תקנות גדולות

הנשיא השחור בבית הלבן.
הנשים שהכריזו על הפגנה
והדיסידנט הסיני שמת בכלא
בלי לקבל את הפרס שזכה בו

ההחלטה להעניק את פרס נובל לשלום לנשיא ארצות הברית ברק אובמה ב־2009, לאחר פחות משנה בתפקיד, הייתה שנויה במחלוקת וספגה ביקורת חריפה. הוועדה נימקה את הפרס ב"מאמצי יוצאי הדופן לחזק את הדיפלומטיה הבינלאומית ושיתוף הפעולה בין עמים". בפועל הפרס הוענק על פוטנציאל ותקווה, ולא על הישג מוחשי כלשהו. המלחמות האמריקניות בעיראק ובאפגניסטן נמשכו והסלימו. במזרח התיכון לא הייתה התקדמות ממשית. הפרס נתפס כהימור פוליטי גרנדיוזי: פרס על רטוריקה, לא על שינוי מדיני ממשי. גרוע מכך, ייתכן שאובמה זכה בפרס בגלל צבע עורו.

ועדת פרס נובל ידועה בכך שמעת לעת היא מעניקה את הפרס על בסיס תקוות נטולות יסוד. ב־1976 הוכרזו הזוכות בטי ויליאמס ומייריד קוריגן, מייסדות "קהילת אנשי השלום" בצפון אירלנד, שביקשה לפעול לסיום האלימות בין קתולים לפרוטסטנטים. צפון אירלנד סבלה אז מ"הצרות" הקטלניות, סכסוך לאומי־תרפוליטי שהביא למותם של אלפים. לאחר שלושה ילדים (אחייניה של קוריגן) נדרסו תחת גלגלי רכב שנמלט מהצבא הבריטי, הקימו השתיים קהילה במטרה לארגן הפגנות ומחאות לא אלימות נגד המצב. פעילותן הביאה להמלצה להעניק להן את פרס נובל לשלום. חברי הוועדה החליטו שאין מועמד ראוי לפרס באותה השנה: במקרים כאלה הם רשאים לדחות את ההכרזה לשנה הבאה כדי לברר זאת, ורק לאחר מכן להחליט אם לבחור מבין המועמדים שכן הוגשו. ואכן, ב־1977 הוחלט להעניק לויליאמס וקוריגן את הפרס לשנת 1976. הביקורת על ההחלטה הייתה שהוועדה כיבדה יוזמה שטחית וחסרת השפעה ממשית: תנועה עממית של מחאה סמלית. גרוע מכך, זמן קצר לאחר קבלת הפרס התנועה התפרקה. האלימות בצפון אירלנד נמשכה עוד שני עשורים. השלום הושג רק בהסכם יום שישי הטוב ב־1998 (באותה השנה זכו בפרס ג'ון יום האירי ודיוויד טרימבל הבריטי, שסייעו רבות להשגת ההסכם).

נו מור וור

בגין מושמץ כטרוריסט באתר פרסי נובל, ערפאת מתואר כלוחם חירות שנאבק בשם מטרה מוצדקת

גם אנואר סאדאת, שזכה עם מנחם בגין בפרס נובל לשלום ב־1978, לא הגיע לטקס באוסלו. סאדאת חשב שהשלום טרם הגיע: ישראל עוד לא נסוגה ועוד לא פינתה את היהודים שהתיישבו בחצי האי סיני. את הכסף הוא לקח בכל זאת, באמצעות שגרירו. בגין נאם באוסלו לברו, בלי שותפו להסכם האופטימי. "באתי מארץ ישראל, ארץ ציון וירושלים", אמר לנוכחים. "העם היהודי עתיק היוםין נתן לעולם את חזון השלום הנצחי של פירוק נשק כללי, של ביטול לימוד המלחמה... על אף הטרדיות והאכזבות של העבר אל לנו לזנוח לעולם את החזון הזה, את החלום האנושי, את האמונה הבלתי מעורערת. השלום הוא יפי החיים, זריחת השמש, חיובו של ילד, אהבתה של אם, שמחתו של אב, אחדות המשפחה, קדמת האדם, ניצחונה של אמת. השלום הוא כל אלה, ועוד ועוד".

מילים יפות. באתר פרס נובל מתואר בגין כיום במילים "פות פחות. "מטורר להסכם שלום עם מצרים", נכתב בכותרת הביוגרפיה הקצרה שלו. במשפט הראשון מוזכר שם שביום מתן הפרס התקיימו הפגנות נגדו, ושהטקס הועבר בשל כך מבית העירייה למבצר אקרוס הקל יותר לאבטחה. לאחר מכן נאמר שבגין נולד בפולין, ו"הצטרף לתנועה ציונית קיצונית שביקשה לייסד בכוח מדינה יהודית בפלשתינה". עוד נאמר שהוא "פנה לטרור נגד הרשויות הבריטיות ונגד התושבים הערבים של פלשתינה" וגם "לחם נגד הצבא הישראלי עד שבגין קיבל את עליונות הנהגתו של דוד בן־גוריון".

הניסוח נשמע עובדתי, אבל מלא ביטויים חריפים ומוטים, שנועדו לצבוע את בגין בתור אדם מרושע למדי. ראו, מנגד, את הפסקה הביוגרפית על יאסר

ממשל אובמה לא התפרק מיד לאחר הענקת הפרס, אבל גם השלום לא פרץ בכהונתו. סיפורו של זוכה הנובל לשלום הבא אחריו, ב־2010, אולי מסמל את הפער בין החזונות האוטופיים של השלום ובין המציאות המרה בעולם שנשלט בידי רודנים ומשרתיהם. מתנגד המשטר הסיני לִי־שִׂיאֹבֹו הוכרז כזוכה בפרס נובל לשלום ב־2010 בזכות מאבקו הממושך והבלתי אלים למען זכויות אדם בסין. הוא היה סופר, משרדר ומרצה, שהתפרסם בעולם משום שהיה ממחברי "צ'רטר 08", מניפסט שקרא לרפורמה פוליטית גורפת הכוללת דמוקרטיזציה, סיום שלטון המפלגה הקומוניסטית והחלת חופש הביטוי בסין. כמוכן, מיד לאחר כתיבת המסמך ב־2008 הוא נעצר ונידון ל־11 שנות מאסר בגין "חתרנות נגד כוח המדינה".

סין התנגדה בתוקף להחלטה להעניק את הפרס לִי־ו, והאשימה את ועדת נובל ב"תמיכה בחתרנות". לִי־ו נותר בכלא, ועל אשתו נאסר לנסוע לקבל את הפרס בשמו. אובמה קרא לשחררו: "בשלושים השנים האחרונות השיגה סין התקדמות אדירה ברפורמות כלכליות והוציאה מאות מיליונים מעוני. הפרס הזה מזכיר לנו שהרפורמה הפוליטית בסין לא התקדמה במהירות רומה. יש לכבד את זכויות האדם הבסיסיות של כל אזרח".

ההטפה החלבית לא הועילה. כיסא ריק הונח על במת טקס הענקת הפרס באוסלו, כדי לסמל את היעדרו של לִי־ו. הוא נותר כלוא עד ימיו האחרונים, ומת בשנת 2017 מסרטן הכבד, בגיל 61.